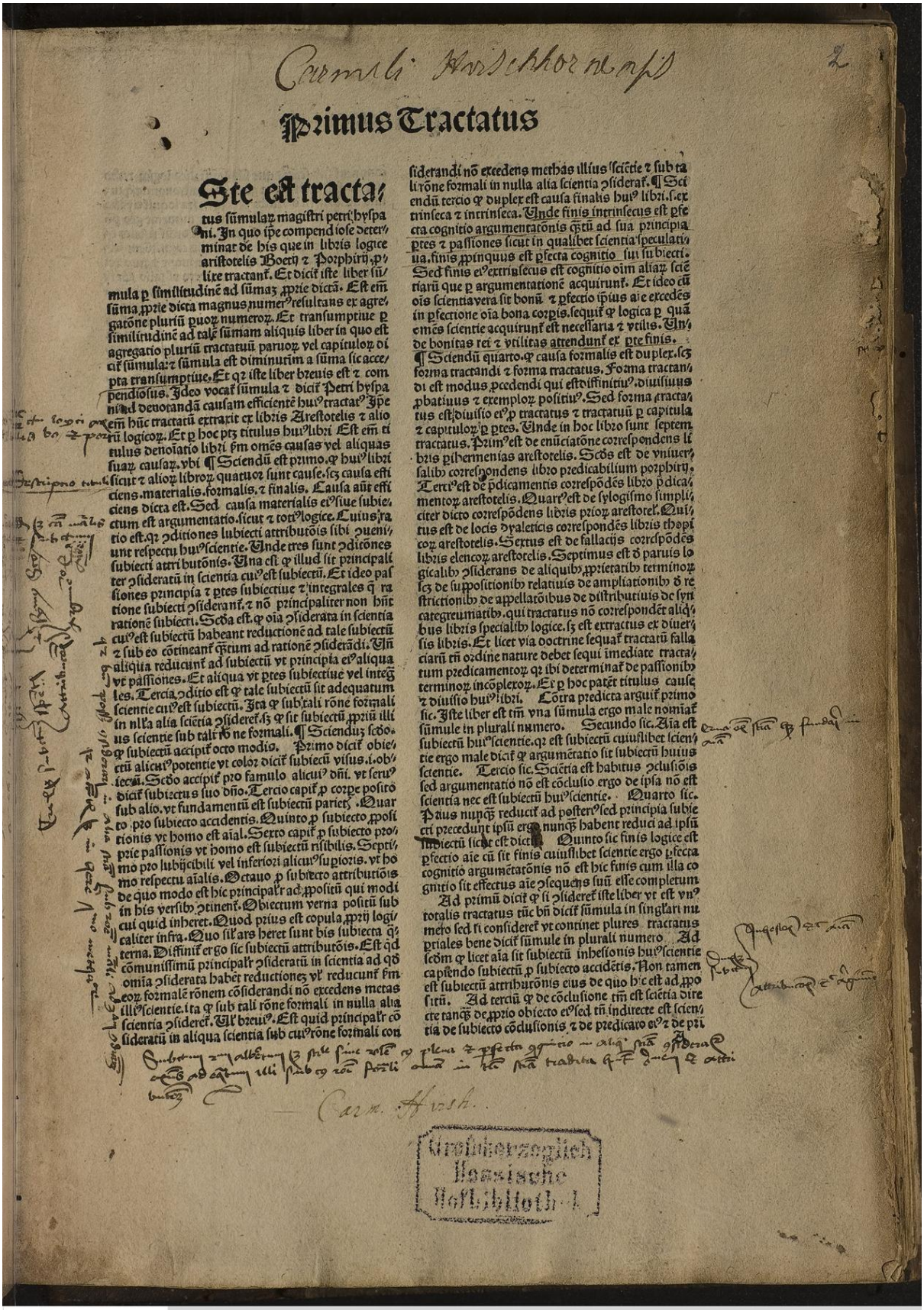

Primus Tractatus

Ste est tracta⁊ tus sūmulaꝝ magistri petri hyspa ni. In quo ipe compendiose determinat de his que in libris logice aristotelis Boetij ⁊ Porphirij ꝓ libre tractant. Et dicit iste liber sūmula p similitudinē ad sūmaꝝ ꝓprie dictā. Est em sūma ꝓprie dicta magnus numer⁹ resultans ex agregatōne pluriū puoꝝ numeroꝝ. Et transumptiue p similitudinē ad talē sūmam aliquis liber in quo est agregatio pluriū tractatuū paruoꝝ vel capituloꝝ dicit sūmula: ⁊ sūmula est diminutiū a sūma sic accepta transumptiue. Et qz iste liber breuis est ⁊ compendiosus. Ideo vocat sūmula ⁊ dicit Petri hyspani ad deuorandā causam efficientē huj⁹ tractat⁹. Ipe em hūc tractatū extraxit ex libris Arestotelis ⁊ alioꝝ logicoꝝ. Et p hoc ptz titulus huj⁹ libri. Est em titulus denoiatio libri fm omes causas vel aliquas suaꝝ causaꝝ. vbi ¶ Sciendū est primo. q⁹ huj⁹ libri sicut ⁊ alioꝝ librorꝝ quatuoꝝ sunt cause. scz causa efficiens. materialis. formalis. ⁊ finalis. Causa aūt efficiens dicta est. Sed causa materialis est⁊ siue subiectum est argumentatio. sicut ⁊ tot⁹ logice. Cuius ratio est. qz ꝯditiones subiecti attributōis sibi ꝙueniunt respectu huj⁹ scientie. Unde tres sunt ꝯditōnes subiecti attributōis. Una est q⁹ illud sit principaliter ꝙsideratū in scientia cuj⁹ est subiectū. Et ideo passiones principia ⁊ ptes subiectiue ⁊ integrales q⁹ ratione subiecti ꝙsiderant. ⁊ nō principaliter non hūt rationē subiecti. Scōa est. q⁹ oia ꝙsiderata in scientia cuj⁹ est subiectū habeant reductionē ad tale subiectū. ⁊ sub eo cōtineant ꝗtum ad rationē ꝙsiderādi. Un aliqua reducunt ad subiectū vt principia et aliqua vt passiones. Et aliqua vt ptes subiectiue vel integrales. Tercia ꝯditio est q⁹ tale subiectū sit adequatum scientie cuj⁹ est subiectū. Ita q⁹ sub tali rōne formali in nulla alia scientia ꝙsideret. scz q⁹ sit subiectū ꝓprium illius scientie sub tali rō ne formali. ¶ Sciendu scōdo. q⁹ subiectū accipit octo modis. Primo dicit obiectū alicuj⁹ potentie vt color dicit subiectū visus. i. obiectū. Scōo accipit pro famulo alicuj⁹ dñi. vt seruj⁹ dicit subiectus suo dño. Tercio capit p corpe positō sub alio. vt fundamentū est subiectū parietis. Quarto pro subiecto accidentis. Quinto p subiecto ꝓpositionis vt homo est aial. Sexto capit p subiecto ꝓprie passionis vt homo est subiectū risibilis. Septimo pro lubꝫcibili vel inferiori alicuj⁹ superioris. vt homo respectu aialis. Octauo p subiecto attributōis de quo modo est hic principal⁹ ad ꝓpositū qui modi in his verlibꝫ ꝯtinent. Obiectum verna positū sub cui quid inheret. Quod ꝓius est copula ꝓprij logicaliter infra. Quo sit ars heret sunt bis subiecta q⁹terna. Diffinit ergo sic subiectū attributōis. Est qd cōmunissimū principal⁹ ꝙsideratū in scientia ad qō omia ꝙsiderata habēt reductionez vl⁹ reducunt fm eoꝝ formalē rōnem cōsiderandi nō excedens metas illi⁹ scientie. ⁊ q⁹ sub tali rōne formali in nulla alia scientia ꝙsideret. Ut⁹ breui⁹. Est quid principal⁹ cōsideratū in aliqua scientia sub cui⁹ rōne formali considerandi nō excedens metas illius scientie ⁊ sub tali rōne formali in nulla alia scientia ꝙsideret. ¶ Sciendū quarto. q⁹ causa formalis est duplex. scz forma tractandi ⁊ forma tractatus. Forma tractandi est modus ꝓcedendi qui est diffinitiu⁹. diuisiuus ꝓbatiuus ⁊ exemploꝝ positiu⁹. Sed forma tractatus est diuisio et⁹ p tractatus ⁊ tractatuū p capitula ⁊ capituloꝝ ptes. Unde in hoc libro sunt septem tractatus. Prim⁹ est de enūciatōne correspondens libris ꝑihermenias arestotelis. Scōs est de vniuersalib⁹ correspondens libro predicabilium porphirij. Terci⁹ est de ꝓdicamentis correspōdēs libro ꝓdicamentoꝝ arestotelis. Quart⁹ est de sylogismo simpliciter dicto correspōdens libris priorꝝ arestotel⁹. Quintus est de locis dyaleticis correspondēs libris thopicoꝝ arestotelis. Sextus est de fallacijs correspōdēs libris elencoꝝ arestotelis. Septimus est ō paruis logicalib⁹ ꝙsiderans de aliquib⁹ ꝓprietatib⁹ terminoꝝ scz de suppositionib⁹ relatiuis de ampliationib⁹ ō restrictionib⁹ de appellatiōibus de distributiuis de syncategreumatib⁹. qui tractatus nō correspondēt aliq⁹ libris specialib⁹ logice. Sz est extractus ex diuersis libris. Et licet via doctrine sequat tractatū fallaciarū tm ordine nature debet sequi imediate tractatum predicamentoꝝ qz ibi determinat de passionib⁹ terminoꝝ incōpleꝝ. Et ꝙ hoc patēt titulus cause ⁊ diuisio huj⁹ libri. Contra predicta arguit primo sic. Iste liber est tm vna sūmula ergo male nominat sūmule in plurali numero. Secundo sic. Aia est subiectū huj⁹ scientie. qz est subiectū cuiuslibet scientie ergo male dicit q⁹ argumētatio sit subiectū huius scientie. Tercio sic. Sciētia est habitus ꝯclusiōis sed argumentatio nō est cōclusio ergo de ipsa nō est scientia nec est subiectū huj⁹ scientie. Quarto sic. Prius nunq̄ reducit ad posterius sed principia subiecti precedunt ipsū ergo nunq̄ habent reduci ad ipsū subiectū sicut est dictū. Quinto sic finis logice est ꝓfectio aie cū sit finis cuiuslibet scientie ergo ꝓfecta cognitio argumētatōnis nō est hic finis cum illa cognitio sit effectus aie ꝙsequens suū esse completum.

Ad primū dicit q⁹ si ꝙsideret iste liber vt est vnus totalis tractatus tūc bñ dicit sūmula in singlari numero sed si consideret vt continet plures tractatus priales bene dicit sūmule in plurali numero. Ad scōm q⁹ licet aia sit subiectū inhesionis huj⁹ scientie capiendo subiectū ꝓ subiecto accidētis. Non tamen est subiectū attributōnis eius de quo hic est ad ꝓpositū. Ad tercū q⁹ de cōclusione tm est sciētia directe tanq̄ de ꝓprio obiecto et⁹ sed tm indirecte est scientia de subiecto cōclusionis ⁊ de predicato ei⁹ ⁊ de ꝓprijs

Carm. Hosb.
Großherzoglich Hessische Hofbibliothek

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-218/0003
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG